

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๖๖

วันที่ ๑๔ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง ศาลอาญา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙
วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้โดยย่อว่า คดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๑๑๙๔/๒๕๖๔ ของผู้ร้องซึ่งพนักงานอัยการ
สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ๑ เป็นโจทก์ฟ้องนางสาว
รัชญา ฐิติภาธนกร จำเลยที่ ๑ นายภาคิน ทิพภาเซวคุณ จำเลยที่ ๒ นางสาวปรียาภรณ์ แสงตา
จำเลยที่ ๓ ผู้เป็นกรรมการผู้มีอำนาจสั่งการ ลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัท โอเพนเวย์
(เอ็กตรา) จำกัด ในฐานะความผิดร่วมกันโดยความเท็จ โดยฉ้อโกง หรือโดยวิธีการอื่นใดหลีกเลี่ยง
การเสียภาษีอากรร่วมกันโดยเจตนาละเลยไม่ยื่นรายการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และเป็นผู้ประกอบการ
จดทะเบียนโดยเจตนาหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม กระทำการใด ๆ โดยความเท็จ
โดยฉ้อโกงหรืออุบาย หรือโดยวิธีการอื่นใดทำนองเดียวกัน โดยจำเลยทั้งสามในฐานะส่วนตัวและฐานะ
เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท โอเพนเวย์ (เอ็กตรา) จำกัด ได้ร่วมกันกระทำผิดกฎหมาย
หลายบทหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ร่วมกันยื่นแบบ ภ.พ. ๓๐
โดยคำนวณจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อในแต่ละเดือนภาษี แต่ไม่นำใบกำกับภาษีซื้อมาให้เจ้าพนักงาน
ประเมินตรวจสอบ เป็นการยื่นภาษีอันเป็นเท็จ ในปีพ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ร่วมกันจงใจ
ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลครั้งรอบระยะเวลาบัญชี (แบบ ภ.ง.ด. ๕๑) สำหรับรอบระยะเวลา
บัญชีดังกล่าวภายในกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย และในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ร่วมกันจงใจไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (แบบ ภ.ง.ด. ๕๐) สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าวภายในกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย มีความผิดตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๗ ทวิ มาตรา ๙๐/๔ (๖) มาตรา ๙๐/๕ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และมาตรา ๙๑ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ ในระหว่างการพิจารณาคดีของผู้ร้อง จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยืนยันคำร้องโต้แย้งว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ บัญญัติให้กรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย อันเป็นเหตุให้โจทก์ใช้อำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวยื่นฟ้องจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ โดยมีได้ฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลยทั้งที่มาตราดังกล่าวบัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามหมวดนี้ เป็นนิติบุคคล...” แม้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จะพ้นจากการเป็นกรรมการของบริษัทแล้วยังคงถูกฟ้อง เป็นจำเลยต่อศาล หากไม่มีหลักทรัพย์ในการประกันตัวจะต้องถูกคุมขังปราศจากเสรีภาพ ประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้ภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ตกแก่จำเลยซึ่งเพียงเพราะมีชื่อ เป็นกรรมการ จึงขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และขัดต่อการดำเนินคดีอาญา ที่โจทก์มีภาระการพิสูจน์ ขัดต่อข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามหมวดนี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการ จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย” เป็นบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิด ในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ (๒) ที่ให้ยกเลิกประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ เดิมที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามหมวดนี้เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ยินยอมหรือมีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น” ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญมี คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕ ว่าพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน

ของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล โดยไม่ปรากฏว่า มีการกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น และคำวินิจฉัยที่ ๑๙ - ๒๐/๒๕๕๖ ว่า พระราชบัญญัติปู้ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๒/๕ ที่มีบทสันนิษฐานให้กรรมการ ผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลไว้เช่นเดียวกัน ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ ดังกล่าวจึงมิใช่เป็นบทสันนิษฐานของกฎหมายที่ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามความผิดของนิติบุคคลนั้นด้วยแต่อย่างใด และภาระการพิสูจน์มิได้ตกอยู่กับกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลที่จะต้องพิสูจน์ว่าตนมิได้ยินยอมหรือมีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เพราะเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่า การกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำ หรือละเว้นไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลหรือในกระบวนการยุติธรรมอื่นยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าได้กระทำการอันเป็นความผิดตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๖ ประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

จึงเห็นว่าประมวลรัษฎากร มาตรา ๙๐/๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ